

Virðulega samgöngunefnd

Þær hugmyndar sem kynntar eru í frumvarpi um rannsókn sjóslysa og einnig um rannsókn flugslysa ganga m.a. út á að útvíkka hlutverk núverandi rannsóknarnefnda og bæta við rannsókn á þætti neyðarþjónustu.

Til þess að þetta markmið frumvarpsins nái fram að ganga yrði að fjölga nefndarmönnum til að tryggja aðkomu þeirra sem þekkingu hafa á neyðarþjónustu. Það sama ætti þá við um rannsóknarnefnd flugslysa og umferðarslysa. Sú tillaga sem undirrituð leggur hér fram felur í sér að í stað þess að stækka þessar nefndir yrði set á fót sérstök nefnd sem rannsakar viðbrögð neyðarþjónustunnar hvort sem um er að ræða flugslys, sjóslys, umferðarslys, slys í kjölfar náttúruhamfara, hryðjuverka eða aðra vá. Þar sem í nær öllum tilfellum er um sömu viðbragðsaðila og sama skipulag að ræða tel ég það betra fyrirkomulag heldur að fjölga í hinum nefndunum.

Í meðfylgjandi skjali er lýst fyrstu drögum að hugmynd að Rannsóknarnefnd neyðarþjónustunnar. Etv færi það betur að kalla nefndina Eftirlitsnefnd neyðarþjónustunnar. Hugmyndin gengur út á að þrjú eða fimm ráðuneyti skipa aðila í fastanefnd sem síðar skipar lausanefndir til að rannsaka atburði sem að fastanefndin velur. Fastanefndin ber síðan ábyrgð á að fara yfir tillögur lausanefnda og koma þeim í framkvæmd.

Ef þau frumvörp sem nú liggja fyrir samgöngunefnd verða samþykkt í óbreyttri mynd gæti Rannsóknarnefnd neyðarþjónustunnar samt sem áður verið sett á fót. Þeir sem í nefndunum starfa þyrftu þá að átta sig á því að viss skörun væri til staðar og búa til verklagsreglur sem mundu tryggja samræmd vinnubrögð og fyrirbyggja tvíverknað.

Ég legg þessar hugmyndir hér með inn í umræðuna um hvernig megi efla rannsóknir sem leiða af sér framfarir í neyðarþjónustunni.

Virðingarfyllst

Sólveig Þorvaldsdóttir

Framkvæmdastjóri Almannaþingarinnar

Kerfisbundið lærdómsferli til framfara – Rannsóknarnefnd neyðaraðgerða –

Neðanskráð er frumhugmynd varðandi kerfisbundnar rannsóknir eða eftirlitskerfi til þess að stuðla að bættum verklagsreglum, skipulagi og kunnáttu sem bæta með markvissum hætti störf neyðarþjónustunnar á Íslandi, hvort sem er vegna slysa, minniháttar eða stórslys, náttúruhamfara, hryðjuverka, hernaðarvár eða annarrar vár.

Tilgangur

Tilgangur með kerfisbundnu lærdómsferli og eftirliti er í raun tvíþættur. Annars vegar til að betrubæta skipulag og/eða kunnáttu viðbragðsaðila vegna neyðaraðgerða. Hins vegar og ekki síður vegna þess að það er hollt fyrir þá sem starfa innan neyðargeirans að vita að ætlast er til að lögum, reglum og skipulagi sé fylgt.

Með kerfisbundnum vinnubrögðum er hægt að fá hlutlaust mat á viðbrögðum sem höfð voru í áfalli. Eins og með aðrar rannsóknarnefndir er það ekki gert til þess að lögsækja einstaklinga eða starfsstéttir, heldur til að læra af. Grundvallarspurningar við úrvinnslu eru:

1. Er það skipulagið sem ekki er rétt og þarf að laga?
2. Þekkir fólk ekki skipulagið?
3. Fer fólk viljandi ekki eftir skipulaginu af einhverjum ástæðum og þá hvaða ástæðum?

Mikilvægt er að gera greinarmun á þessum þáttum til þess að geta tekið réttar ákvarðanir um aðgerðir sem stuðla að framförum og bættri neyðarþjónustu.

Kerfisbundið lærdómsferli

Kerfisbundið lærdómsferli þarf að vera á tveimur stigum. Annars vegar föst nefnd sem skipuð er til 3-5 ára í senn. Hins vegar lausanefndir, sem eru skipaðar af fastanefndinni, til þess að rannsaka þá atburði sem fastanefndin velur hverju sinni. Lausanefnd er sett saman fyrir hvern atburð og síðan er hún leyst frá störfum eftir að hafa skilað skýrslu.

Fastanefnd: Rannsóknarnefnd neyðarþjónustunnar RNN

Dómsmálaráðuneyti, heilbrigðisráðuneyti og samgönguráðuneyti ættu að eiga aðila að fastanefndinni. Þá gætu umhverfisráðuneyti, sem fer með slökkviliðsmál og forsætisráðuneyti sem samhæfingaraðili einnig átt sæti í nefndinni, en hafa í huga að þriggja manna nefndir eru auðveldari en fimm manna nefndir. Í nefndinni sitja sem sagt stjórnsýsluaðilar með tengsl inn í stjórnkerfið, en ekki fagaðilar í málefnum neyðarþjónustunnar.

Lausanefndir: Lausanefndir RNN

Hver viðbragðsaðili, þ.e. starfstétt eða samtök, leggur fram nafnalista með t.d. 10-15 nöfnum af fólki víðs vegar af landinu, sem fastanefndin getur valið úr hverju sinni til þess að vinna rannsókn. Þessir aðilar skulu vera fagaðilar í málefnum neyðarþjónustunnar.

Næstum á hverjum degi verða slys. Ekki verður hægt að rannsaka öll slys. Það yrði hlutverk fastanefndarinnar að ákveða hvaða slys eða atburði skuli rannsakað. Hægt yrði að beina tilmælum til hennar um að tiltekin slys yrði rannsökuð, en fastanefndin tekur síðan endanleg ákvörðun. Lausanefndir skila skýrslum til fastanefndarinnar innan ákveðinna tímamarka með tillögum til úrbóta. Eitt mikilvægasta hlutverk fastanefndarinnar er að tryggja að tillögur til úrbóta séu teknar til skoðunar og komið í framkvæmd þar sem það á við. Skýrslan sjálf er ekki lokapunktur rannsóknarinnar, heldur breytingarnar sem fylgja í kjölfar hennar.

Fólk sem rannsakar atburð þarf að hafa þekkingu og reynslu til þess að geta sett sig í spor þeirra sem voru á vettvangi og vita hvernig hefði átt að bregðast við. Það þarf að vita hvaða lög, reglur, skipulag og venjur gilda. Hins vegar skulu þeir sem rannsaka tiltekinn atburð vera óháðir; ekki vera þeir sömu sem tóku þátt í aðgerðunum eða vera vinnufélagar þeirra. Á Íslandi er neyðargeirinn fámennur og yrði því stundum að sækja óháða aðila af öðrum landssvæðum. Mikilvægt er að hver lausanefnd endurspegli hverju sinni þær starfsstéttir eða aðila sem að aðgerðunum komu, eða hefðu átt að koma að þeim. Þess vegna er ekki hægt að hafa eina nefnd sem rannsakar öll tilvik, heldur verður að skipa nefnd í hvert skipti. Slíkt fyrirkomulag verður einnig til þess að dreifa vinnuálagi á fleiri hendur og stuðla að meiri vidd í rannsóknunum, þ.e. að fleiri sjónarmið nái fram að ganga.

Verklag

Skýrslurnar eiga allar að vera eins uppbyggðar, óháð því hverjir sitja í viðkomandi lausanefnd. Það er m.a. það sem átt er við með kerfisbundnu lærdómsferli. Líklegt er að sumir þeirra sem valdir eru í lausanefndir hafa litla reynslu af rannsóknarvinnu og þurfa að fá leiðbeiningar um hvernig slíkt skuli verið unnið. Dæmi um slíkt væru ákveðinn fjöldi fastra spurninga sem nefndin á að leita svara við, auk greinargerðar sem lýsir skoðun nefndarinnar á atburðinum og atriðum sem vöktu athygli nefndarmanna við rannsóknina.

Skýrslur þurfa að taka m.a. á:

1. Hveruig var staðið að málum skipulagslega (lagaleg sjónarmið, skipulagsleg sjónarmið sbr. skipulag á vettvangi eða skipulag almannavarnir, o.þ.h.)
2. Hvernig var staðið að tæknilegum lausnum (björgun, meðhöndlun sjúklinga, o.þ.h.)

Í Evrópu hefur verið aukin áhersla lögð á fræðigrein sem nefnist áfallastjórnun, sem byggir á sameiginlegu átaki þeirra sem stunda fræðimennsku og fólks innan neyðarþjónustunnar. Kennsla í slíkum fræðum er nú valfag innan stjórnmálafræðiskorar í félagsvísindadeild Háskóla Íslands. Gerðar hafa verið a.m.k. þrjár íslenskar rannsóknir (tvö um snjóflóð árið 1995 og ein um jarðskjálfta árið 2000) sem eru byggðar á þessari aðferðafræði. Kerfisbundið lærdómsferli er hluti af áfallastjórnun. Varðandi nánari útfærslu á hvernig skýrslur eiga að vera uppbyggðar væri áhugvert að skoða nánar aðferðafræðina sem vitnað er hér til.

Lausanefndum skal gefin tímamörk. Fastanefndin skipar lausanefndum formann til þess að drífa verkið áfram, halda utan um störf nefndarinnar og bera ábyrgð á skýrsluskilum.

Úrvinnsla

Ef rannsóknirnar eru kerfisbundnar er auðveldara að merkja framfarir í neyðarþjónustunni, eða skort á þeim, þegar fram líða stundir.

Taka þarf á því hvernig skuli bregðast við ef í ljós kemur að einstaklingar innan starfsstéttar/samtakanna bregðast ekki við eins og búast hefði mátt við miðað við aðstæður. Innan þessarar spurningar felst spurning um ábyrgð einstaklinga og starfsstétta/samtaka.

Ef kerfisbundnar skýrslur yrðu unnar fyrir ca. 5-10 viðburði á ári ætti á fáum árum að fást góð yfirsýn um stöðu mála innan neyðarþjónustunnar. Þá gæti það orðið liður í kerfisbundnu lærdómsferli að skoða allar skýrslur með vissu millibili, t.d. á 5 ára fresti, með hliðsjón af lögum, reglugerðum, gildandi skipulagi og venjum innan neyðarþjónustunnar og farið yfir málaflokkinn í sinni víðustu mynd.

Virðingarfyllst,

Sólveig Þorvaldsdóttir
framkvæmdastjóri Almannavarna ríkisins

Alþingi
Erindi nr. P 128/1376
komudagur 28.2.2003

DÓMS - OG KIRKJUMÁLARÁÐUNEYTIÐ

Nefndasvið Alþingis
Ágúst Geir Ágústsson, nefndarritari
Austurstræti 8 - 10,
150 REYKJAVÍK

Amarhvoli 150 Reykjavík
sími: 545 9000 bréfasími: 552 7340
netfang: postur@dkm.stjr.is
veffang: <http://domsmalaraduneyti.is>

Reykjavík, 11. febrúar 2003
Tilvísun: DKM03020118/000/EVH/--

Í bréfi yðar fyrir hönd Samgöngunefndar Alþingis, dagsettu 6. febrúar s.l., var óskað umsagnar ráðuneytisins um frumvarp til laga um breytingu á lögum um rannsókn sjóslysa, nr. 68, 2000, 552. mál, sem lagt var fram á 128. löggjafarþingi 2002-2003.

Í 3. gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir að 8. gr. laganna breytist þannig, að rannsóknarnefnd sjóslysa *hafi rétt til* að kveðja sér til aðstoðar lögreglu, aðra opinbera aðila og annað björgunar- og hjálparlið. Sé aðilum þessum *skylt* að veita þessa *rannsóknaraðstoð*. Í athugasemdum um 3. gr. frumvarpsins segir að kveðið sé skýrar á um skyldu opinberra aðila, þ.m.t. lögreglu og björgunar- og hjálparliðs, til að veita rannsóknarnefndinni alla þá aðstoð og upplýsingar sem hún fer fram á.

Í frumvarpinu kemur ekki fram hvort lögregla, björgunar- og hjálparlið og aðrir opinberir aðilar eru sjálfstæðir gagnvart rannsóknarnefnd sjóslysa, eða hvort ætlast er til að þeir séu undir stjórn rannsóknarnefndarinnar. Í 2. mgr. 8. gr. frumvarpsins segir, að fari jafnframt fram lögreglurannsókn á vettvangi, skuli þá aðilar [væntanlega rannsóknarnefndin og lögregla] hafa samráð um vettvangsskoðun. Þá segir í 4. mgr. 1. gr. frumvarpsins að um rannsókn á meintri refsiverðri háttsemi í tengslum við sjóslys fari samkvæmt lögum um meðferð opinberra mála. Verði frumvarpið að lögum er því gert ráð fyrir að lögregla geti komið að málum með tvennum hætti, þ.e. annars vegar veitt rannsóknarnefnd sjóslysa aðstoð við rannsókn, jafnvel undir stjórn rannsóknarnefndarinnar, og hins vegar sinnt sjálfstæðri rannsókn skv. 4. mgr. 1. gr. og 2. mgr. 8. gr. frumvarpsins. Þrátt fyrir að ákvæði frumvarpsins að þessu leyti séu sambærileg við ákvæði laga nr. 59, 1996 um rannsókn flugslysa, telur ráðuneytið 3. gr. frumvarpsins skapa óþarfa óvissu um starfssvið og sjálfstæði lögreglu í málum er varða sjóslys og leggur til að ákvæði 3. gr verði endurskoðað að þessu leyti.

Dómsmálaráðuneytið gerir ekki athugasemdir við aðrar greinar frumvarpsins.

F. h. r.

Ragna Arnadóttir / *Eiríkur Þórðarson*

19 febrúar 2003

JAK/18-03

Alþingi
Nefndasvið
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Þingmál 552, 128. þing, 2002-2003

Frv. um breytingu á lögum nr. 68/2000 um rannsóknarnefnd sjóslysa

Almennt horfa breytingartillögur frumvarpsins til bóta. Þó þykir ástæða til að vekja máls á eftirfarandi atriðum.

2. mgr. 1. gr. frumvarpsins, tillaga að nýrri 4. mgr. laganna um aðsetur nefndarinnar.

Athygli vekur að þetta er eina ákvæði frumvarpsins sem ekki er rökstutt sérstaklega í athugasemdum með frumvarpinu. Gefur sú staðreynd tilefni til að halda að höfundar frumvarpsins hafi ekki fundið haldbær rök fyrir tillögunni, enda ekki von þar sem hagkvæmni og skilvirknisjónamið virðast helst hníga til þess að aðsetur nefndarinnar væri best komið í höfuðborg landsins.

Þegar látið er undir höfuð leggjast að rökstyðja aðsetur nefndarinnar, en jafnframt áréttuð heimild ráðherra að breyta staðsetningunni, virðist boðið heim hættunni á að nefndin verði á stöðugum flutningi án rökstuðnings en t.d. með hliðsjón af því úr hvaða kjördæmi ráðherra kemur.

2. mgr. 4. gr. frumvarpsins, tillaga að nýrri 5. mgr. laganna um rannsókn án tengingar við slys.

Rökstuðningur fyrir tillögunni í athugasemdum með frumvarpinu er sannfærandi. Rétt er að vekja athygli á að taka þarf af tvímæli um að niðurstöður rannsókna nefndarinnar skv. ákvæðinu lúti eftir atvikum ákvæðum 14. gr. laganna um birtingu.

Virðingarfyllt

HF. EIMSKIPAFÉLAG ÍSLANDS

Jóhann Ármann Karlsson

FFSÍ

FARMANNA- OG FISKIMANNASAMBAND ÍSLANDS

Borgartúni 18 - 105 Reykjavík - Sími 562 9933 - Fax 562 9934

Alþingi
Erindi nr. P 128/1201
komudagur 20. 2. 2003

Reykjavík 17. feb. 2003.

**Nefndsvið Alþingis
Samgöngunefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík.**

**Efni: Frumvarp til laga um rannsókn sjóslysa, 552. mál, stafshættir
rannsóknarnefndar, aðsetur o.fl.**

1. grein.

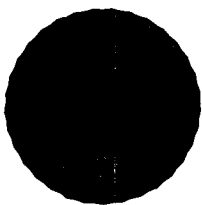
Farmanna- og fiskimannasamband Íslands telur enga nauðsyn bera til að staðsetning rannsóknarnefndar sjóslysa sé bundin í lög.

4. grein.

Farmanna og fiskimannasamband Íslands telur óheppilegt að rannsóknarnefnd sjóslysa sé falin rannsókn á þeim þáttum tengdum sjóslysum sem upp eru taldir í 4. grein frumvarpsins. Verði ástæða talin upp koma til rannsóknar á þeim þáttum, skal annar aðili annast þá rannsókn. Sú staða getur komið upp að vegna aðstæðna skarist rannsóknarsviðin milli slyss og framangreindra þátta í það veigamiklum atriðum að ekki sé við unandi að sami rannsóknaraðili komi að báðum þáttum málsins. Frá því að rannsóknarnefnd sjóslysa var sett á laggirnar hefur það verið grundvallaratriði að rannsaka og komast að niðurstöðu um orsakir sjóslysa. Það er von sambandsins að sama markmið verði áfram gildandi.

F.h. FFSÍ

Árni Bjarnason

FÉLAG ÍSLENSKRA SKIPSTJÓRNARMANNA

Alþingi

Erindi nr. P 128/1200

komudagur 20.2.2003

Samgöngunefnd Alþingis
Hr. nefndarritari Ágúst Geir Ágústsson
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

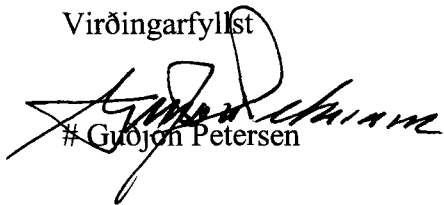
Reykjavík 20. febrúar 2003.
c:/2003/alþingi/siglingastofnun

Efni: Frumvarp til laga um rannsókn sjóslysa, 552. mál, starfshættir rannsóknarnefndar aðsetur o.fl.

Félag íslenskra skipstjórnarmanna hefur yfirfarið umrætt frumvarp og er umsögn félagsins sú að það gerir ekki athugasemd við frumvarpið og mælir með samþykkt þess.

f.h. Félags íslenskra skipstjórnarmanna

Virðingarfyllt

Guðjón Petersen

Alþingi**Erindi nr. Þ 128/1199****komudagur 20. 2. 2003**

**Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík**

LHG/025 /9.6 /HH/sig
Reykjavík 20. febrúar 2003

***Umsögn Landhelgisgæslu Íslands um frumvarp til laga
um breytingu á lögum um rannsókn sjóslysa***

Landhelgisgæslan gerir eftirfarandi athugasemdir:

Um 1. gr.

Lagt er til að aðsetur rannsóknarnefndarinnar verði ekki ákveðið í lögnum. Samkvæmt greininni getur ráðherra hvort sem er flutt aðsetur nefndarinnar annað.

Um 2. gr.

Spurning hvort Rannsóknarnefnd sjóslysa getur falið *erlendu ríki* verkefni þau sem talin eru í greininni. Lagt er til að kveðið verði á um að Rannsóknarnefnd sjóslysa geti falið *erlendri rannsóknarstofnun* eða *nefnd* að annast rannsókn sjóslyss á íslensku yfirráðasvæði að hluta til eða öllu leyti.

Um 7. gr.

Rannsóknarnefnd sjóslysa sinnir afar mikilvægum verkefnum og hlutleysi hennar er mikilvægt. Ef ástæða þykir til að gera úttekt á störfum hennar eða niðurstöðu er bent á þann möguleika að stofna sérstakt þriggja manna björgunarráð sem hefði það hlutverk að gera úttekt á störfum rannsóknarnefndar sjóslysa og rannsóknarnefndar flugslysa, hvað björgunarpáttinn varðar. Í ráðið væru skipaðir 3 menn og a.m.k. einn með sérþekkingu í flugi og annar með sérþekkingu á sjó. Ef gerðar væru athugasemdir við niðurstöðu Rannsóknarnefndar sjóslysa, mætti óska eftir mati ráðsins á henni. Óheppilegt er að Rannsóknarnefnd sjóslysa geri úttekt á eigin störfum.

Hafsteinn Hafsteinsson
forstjóri.

Nefndasvið Alþingis,
v/samgöngumefndar,
Austurstræti 8-10.
150 Reykjavík.

nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 20. febrúar 2003

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um rannsókn sjóslysa, nr. ~~455~~2
mál, starfshættir rannsóknarnefndar, aðsetur o.fl..

Visað er til bréfs dags. 6. febrúar 2003 þar sem okkur er sent til umsagnar frumvarp til laga um breytingu á lögum um rannsókn sjóslysa nr. 68/2000 – ~~258~~ mál.

Við teljum mikilvægt til að fulltrúi Siglingastofnunar Íslands eigi þess kost að vera við og taka þátt í frumrannsóknum sjóslysa, þ.m.t. á vettvangi og fá aðgang að öllum gögnum sem rannsóknarnefnd sjóslysa aflar við rannsókn sjóslyss eða upplýsingar um þau. Í 5. gr. frumvarpsins er lagt til að í stað 2. mgr. 12. gr. laganna komi fjórar málsgreinar sem verði 2. 3. og 4. mgr. 12 gr. laganna. Gert er ráð fyrir að í 2. mgr. 12. gr. verði kveðið á um að óheimilt sé að veita aðgang að tilteknum gögnum sem rannsóknarnefnd sjóslysa aflar við rannsókns sjóslyss eða upplýsingar um þau. Þó er heimilt að veita umsagnaraðilum skv. 13. gr. aðgang gögnum skv. 2 mgr. að því marki sem rannsóknarnefnd ætlar að sé nauðsynlegt til að þeir geti veitt umsögn. Siglingastofnun Íslands er einn þeirra aðila sem taldir eru í 13. gr. sem umsagnaraðilar. Við teljum að Siglingastofnun Íslands eigi að eiga skilyrðislausan aðgang að öllum gögnum sem rannsóknarnefndin aflar, að sjálfsögðu undir sömu skilyrðum um þagnarskyldu og nefndarmenn og starfsmenn nefndarinnar.

Ástæða framangreinds er sú að við rannsókn sjóslysa kemur oft strax í ljós hver er orsök þeirra og þá er mikilvægt að sú þekking komist strax til Siglingastofnunar Íslands þannig að stofnunin geti gripið til þeirra úrræða sem á hennar valdi er til að koma í veg fyrir að samskonar atburðir verði. Í mörgum tilvikum er of seint að bíða lokaskýrslu rannsóknarnefndarinnar. Þá hafa starfsmenn Siglingastofnunar Íslands sérþekkingu sem getur nýst rannsóknarnefndinni strax í upphafi rannsókna.

Við teljum að í stað þess að aðilar sem taldir eru í 13 gr. eigi það alfarið undir mati rannsóknarnefndar sjóslysa hvernig þeir fá að tjá sig um drög að lokaskýrslu nefndarinnar sbr. ákvæði 13 gr. og hvaða gögn þeir eiga kost á að kynna sér sbr. drög að nýrri 3. mgr. 12. gr. þá geti þeir ef ágreiningur er uppi skotið þeim ágreiningi til óháðs aðila.

Virðingarfyllt,

f.h. Landssambands íslenskra útvegsmanna

Friðrik J. Arngrímsson framkvæmdastjóri

LANDSSAMBAND LÖGREGLUMANNA

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 17. febrúar 2003

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um rannsókn sjóslysa, 552 mál, starfshættir rannsóknarnefndar, aðsetur ofl.

Almennar athugasemdir:

Með bréfi dags. 6. febrúar s.l. sendi samgöngunefnd Alþingis Landssambandi lögreglumanna (LL) frumvarp til laga um rannsókn sjóslysa, 552 mál, starfshættir rannsóknarnefndar, aðsetur ofl.

Landssamband lögreglumanna þakkar nefndinni fyrir að fá tækifæri til að koma athugasemdum sínum að.

Þær breytingar á frumvarpinu sem að helst snúa að lögreglumönnum koma fram í 3. gr. (1. mgr. 8. gr. frumvarpsins).

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins

Um 3. gr. (breyting á 1. mgr. 8. gr. laga um rannsókn sjóslysa)

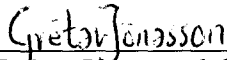
Sú breyting sem að þarna er gerð miðar að því að kveða skýrar á um skyldu opinberra aðila þ.m.t. lögreglu að veita rannsóknarnefnd sjóslysa rannsóknaraðstoð. LL telur eðlilegt að kveðið sé á um með ótvíræðum hætti um þessa skyldu lögreglu þó svo að ekki sé um efnisbreytingu að ræða frá því sem að verið hefur, en ljóst er að með þessu verður orðalagið skýrara.

Í athugasemd með 3. gr. frumvarpsins kemur fram að skylda lögreglu sé sú að veita rannsóknarnefnd sjóslysa **alla** þá aðstoð og upplýsingar sem hún fer fram á. LL telur að með orðunum “alla þá aðstoð og upplýsingar sem hún fer fram á” sé um of víðtækt orðalag að ræða. Með þessum orðum er skylda lögreglu að veita alla aðstoð þ.e. sama hvers eðlis aðstoðin eða upplýsingarnar sem óskað er eftir eru. Á slíkri upplýsingar eða aðstoðarskyldu geta að sjálfsögðu verið ýmsar takmarkanir. Má þar m.a. nefna takmarkanir vegna eðli máls, þagnarskyldu lögreglumanna, lagalegra hindrana t.d. vegna upplýsingalaga og laga um meðferð persónuupplýsinga auk annarra laga. Það er ljóst að fyrir því getur verið ómöguleiki fyrir lögregluna að fylgja eftir orðalagi greinargerðarinnar” að veita alla aðstoð og upplýsingar sem að farið er fram á”. Mun nær væri að hafa orðalagið með þeim hætti að á lögreglu hvíldi sú skylda að veita þesa rannsóknaraðstoð. Með því er notað sambærilegt orðalag og í sams konar ákvæði í frumvarpi um rannsókn sjóslysa. Þannig telur LL að sambærilegar skýringar eigi að vera í athugasemdum varðandi frumvarp um rannsókn sjóslysa og í frumvarpi um rannsókn flugslysa.

LANDSSAMBAND LÖGREGLUMANNA

Við túlkun ákvæðana síðar geta komið upp álitaefni varðandi aðstoð lögreglu þegar svo mismunandi er kveðið á um aðstoðar og hjálparskyldu á sams konar ákvæðum í athugasemdum.

Virðingarfyllst

Grétar Jónasson hdl.,
framkvæmdastjóri LL

Alþingi
Erindi nr. P 128/983
komudagur 13.2.2003

Reykjavík, 11. febrúar 2003

Samgöngunefnd Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Varðar: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um rannsókn sjóslysa nr 68/2000

Í bréfi dagsettu 6. febrúar er óskað umsagnar Olíudreifingar ehf. á frumvarpi til laga um breytingu á lögum nr 68/2000 um rannsókn sjóslysa, 552. mál 128. löggjafarþings.

Félagið fagnar tilkomu þessa frumvarps, sem tekur fyrir óæskilegan leka viðkvæmra upplýsinga sem margar hverjar eiga ekki heima í opinberu ljósi og tryggja einnig hagsmuni þeirra aðila sem aðstoða sjóslysaneftndina við störf sín með upplýsingagjöf.

Virðingarfyllst
f.h. Olíudreifingar ehf.,

Gestur Guðjónsson
Umhverfis- og öryggisfulltrúi

Olíudreifing ehf

Pósthólf 4230 · 128 Reykjavík · Sími 550 9900 · Fax 550 9999

RANNSÓKNARNEFND SJÓSLYSA
Flugstöðinni, 340 Stykkishólmur

it/

Varðar: *Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um rannsóknir sjóslysa.*

Yðar tilvitnun: *Þingmál 552.*

Vísað er til bréfs yðar, herra nefndarritari, dags. 6. febrúar sl. þar sem óskað er eftir umsögn rannsóknarnefndar sjóslysa (RNS) um frumvarp til laga um breytingu á lögum um rannsóknir sjóslysa nr. 68/2000. Þess skal getið að bréf yðar barst ekki skrifstofu nefndarinnar fyrir en 17. febrúar sl. enda stílað á samgönguráðuneytið, Hafnarhúsinu við Tryggvagötu, Reykjavík, en skrifstofa nefndarinnar er í flugstöðinni Stykkishólmi. Þar sem nefndin hefur haft svo skamman tíma til að skoða frumvarpið hefur hún ekki fundað sérstaklega í tilefni af bréfi yðar en hafði reyndar áður fjallað nokkuð um efni frumvarpsins, sbr. siðar.

Vakin er athygli á því að hinn 8. janúar sl. voru undirritaður og Jón A. Ingólfsson framkvæmdastjóri RNS kallaðir á fund í samgönguráðuneytinu þar sem farið var yfir drög að frumvarpinu og greingerð með því. Þar komum við á framfæri helstu athugasemdum nefndarinnar við efni frumvarpsins og kváðust starfsmenn ráðuneytisins ætla að fara nánar yfir þær og var ekki annað að skilja en tekið yrði tillit til einhverra okkar athugasemda. Það hefur hins vegar ekki orðið raunin og frumvarpið sem nú hefur verið lagt fyrir Alþingi er nánast óbreytt frá drögunum sem voru til skoðunar í ráðuneytinu 8. janúar sl.

Skal nú gerð grein fyrir helstu athugasemdum RNS við frumvarpið.

Almennt:

RNS telur ljóst að umrætt frumvarp er komið fram vegna þeirra nýmæla að RNS skuli láta rannsókn sjóslyss „ná til fyrirkomulags tilkynninga um sjóslys, til leitar, björgunaraðgerða og annarra aðgerða sem ætlað er að draga úr afleiðingum sjóslysa” (1. mgr. 4. gr.) og að samgönguráðherra geti falið RNS „rannsaka nánar tiltekið sjóslys eða sérstök atriði sem tengjast sjóslysi, einkum ef ný gögn eða upplýsingar koma fram eftir að rannsókn er lokið.” (2. mgr. 7. gr.). Önnur ákvæði frumvarpsins eru veigaminni þó einnig verði gerðar athugasemdir við hluta þeirra.

Í almennum athugasemdum við frumvarpið segir að markmið þess sé í fyrsta lagi að auka hlutverk RNS. Þrátt fyrir það segir í umsögn fjármálaráðuneytisins að ekki verði um kostnaðarauka að ræða fyrir rikissjóð þó frumvarpið verði að lögum. RNS hefur sent samgönguráðuneytinu bréf og vakið athygli á því að það fær illa staðist að auknu hlutverki RNS fylgi ekki aukinn kostnaður. Þess má geta að síðastliðið sumar féllst RNS á beiðni samgönguráðuneytisins um að rannsaka björgunarferlið þegar Svanborg

SH 404 fórst við Svörtuloft á Snæfellsnesi 7. desember 2001. Þessi tiltekna rannsókn hefur verið mjög umfangsmikil og tímafrek. RNS hefur einnig þurft að funda sérstaklega um málið. Þannig að það er ljóst að rannsóknir sem þessar geta verið kostnaðarsamar. Þá skal vakin athygli á því að í RNS skal ekki skipa menn með sérþekkingu á björgunarmálum, sbr. 1. mgr. 3. gr. núgildandi laga. Af þeim ástæðum verður nefndin mjög sennilega lang oftast að leita til sérfræðinga utan nefndarinnar við rannsóknir af þessu tagi með tilheyrandi kostnaði. Þó það sé ekki að fullu ljóst hvað geti falist í rannsóknnum sem tilteknar eru í 2. mgr. 7. gr. verður ekki önnur ályktun dregin en slíkar rannsóknir geti einnig verið kostnaðarsamar.

RNS telur að með þessu frumvarpi sé vegið verulega að sjálfstæði nefndarinnar sem var einn aðaltilgangurinn með lögunum nr. 68/2000, sbr. greinargerð með lögunum. Þetta er aðallega gert með því að veita samgönguráðherra að miklu leyti óskilgreint vald til að skipa nefndinni fyrir um rannsóknir mála. Framkvæmdavaldinu er þannig fengið vald til að hlutast til um starf sjálfstæðrar rannsóknarnefndar.

1. gr. Þagnarskylda RNS og starfsmanna.

RNS sér ekki þörfina fyrir að setja sérstakt ákvæði um þagnarskyldu inn í núgildandi lög. Væntanlega gilda í þessu sambandi almenn ákvæði m.a. stjórnsýslulaga og annarra laga um þagnarskyldu opinberra starfsmanna. Jafnframt er kveðið á um þetta í 5. gr. reglugerðar um rannsóknir sjóslysa nr. 133/2001. Jafnframt telur nefndin ekki rétt að hafa ákvæði um aðgang að rannsóknargögnum í 3. gr. laganna. Um aðgang að gögnum er fjallað í 5. gr. frumvarpsins.

2. gr. Rannsóknir erlendra ríkja.

RNS telur ekki ástæðu til að setja þetta ákvæði í lögin enda ekki ljóst að í þessu felist sérstök réttarbót fyrir nefndina. Samkvæmt 2. mgr. 9. gr. núgildandi laga getur RNS leitað aðstoðar rannsóknastofnana, innlendra sem erlendra, eftir því sem nefndin telur nauðsynlegt. Verði 5. gr. laganna breytt eins og lagt er til hlýtur að vera rétt að endurskoða 2. mgr. 9. gr. núgildandi laga. Jafnframt sér RNS ekki rökin að baki því að nefndin þurfi samþykki samgönguráðherra til að leita til erlends aðila við rannsókn máls telji nefndin ástæðu til þess. Þá er spurning hvort rétt sé að tala um að fela „erlendu ríki“ að annast rannsókn sjóslyss. Ætti ekki frekar að tala um erlenda rannsóknastofnun eins og nú er gert í 2. mgr. 9. gr. laganna.

RNS dregur í efa að það geti þurft að fela erlendu ríki rannsókn sjóslyss vegna þess að fyrirsjáanlegt sé að hún sé svo yfirgripsmikil að RNS sé ekki fært að annast hana eins og fram kemur í greinargerð. RNS hlýtur að þurfa að vera í stakk búin að rannsaka öll sjóslys burt séð frá því hversu „stór“ þau eru.

4. gr. Rannsóknir björgunaraðgerða o.fl.

Eins og fyrr greinir er 1. mgr. 4. gr. væntanlega önnur ástæða þess að frumvarp þetta er komið fram. Fram til þessa dags hefur RNS litið svo á að hennar hlutverk sé ekki að rannsaka sérstaklega hvernig til hefur tekist um björgun eftir að sjóslys hefur orðið. Tilgangur með rannsóknnum sjóslysa samkvæmt lögum nr. 68/2000 er sá „að koma í veg fyrir slys um borð í skipum og að öryggi til sjós megi aukast“ sbr. 3. mgr. 1. gr. laganna. Jafnframt segir í 1. mgr. 12. gr. laganna að markmið sjóslysarannsóknna á grundvelli laganna sé að „greina orsakabætti sjóslysa í því skyni einu að koma í veg fyrir að slys af sömu eða sambærilegum orsökum endurtaki sig til sjós.“

RNS hefur því litið svo á að hennar hlutverk sé að komast að því hvers vegna sjóslys varð í þeim tilgangi að koma í veg fyrir samskonar eða sambærileg slys í framtíðinni. RNS telur að það hljóti að vera hlutverk þeirra aðila sem fara með yfirstjórn björgunarmála í landinu að skoða hvernig til hefur tekist um björgun hverju sinni og með hvaða hætti betur megi gera í framtíðinni. Hver rannsakar hvernig til hefur tekist um leit að týndu fólki á hálendi landsins eða hver á að rannsaka hvernig til hefur tekist um björgun eftir að sjóflóð fellur á byggð? Hlýtur ekki að vera eðlilegra að skoða þetta heildstætt í stað þess að fela mismunandi aðilum rannsókn á því hvernig til hefur tekist um björgun og láta það ráðast af því hvers eðlis slysið hefur verið. Jafnframt skal vakin athygli á því að í RNS skal ekki skipa menn sem hafa sérþekkingu á björgunarmálum. Samkvæmt 1. mgr. 3. gr. laga nr. 68/2001 skulu nefndarmenn „*hafa menntun og starfsreynslu á þeim sviðum sem sérstaklega nýtast við sjóslysarrannsóknir*“. Sjóslysarrannsóknir lúta öðrum lögmálum en rannsóknir á björgunaraðgerðum eðli málsins samkvæmt. Því má búast við því að við rannsóknir sem lúta að björgunaraðgerðum þurfi RNS ætíð að leita til sérfræðinga utan nefndarinnar með tilheyrandi kostnaði, sbr. það sem áður sagði um þetta atriði.

Með 2. mgr. 4. gr. er vegið að sjálfstæði nefndarinnar, sbr. það sem fyrr segir um það efni. Þrátt fyrir að reynt sé að gera lítið úr þessu valdi ráðherrans í greinargerð með frumvarpinu er það lagatextinn sem gildir og framhjá honum verður ekki litið við túlkun á greininni verði hún að lögum.

RNS telur óeðlilegt að verði 4. gr. frumvarpsins að lögum að henni verði skipað í 9. gr. núgildandi laga. Í 9. gr. núgildandi laga er fjallað um úrræði nefndarinnar við rannsóknir mála en ekki hvað nefndin eigi að rannsaka eins og 4. gr. frumvarpsins fjallar um. Mun eðlilegra er að 4. gr. frumvarpsins verði bætt við 1. gr. eða á eftir 2. mgr. 5. gr. núgildandi laga.

5. gr. Aðgangur að gögnum.

RNS telur að undir engum kringumstæðum sé rétt að umsagnaraðilar fái aðgang að rannsóknargögnum nefndarinnar, sbr. 2. mgr. 5. gr. frumvarpsins. Það að láta nefndina meta það í hverju og einu tilfelli hvort umsagnaraðilum sé nauðsyn á því að fá aðgang að gögnum nefndarinnar til að veita umsögn er ekki framkvæmanlegt svo nokkurt vit sé í. Það að hafa þann möguleika opinn að umsagnaraðilar fái aðgang að einhverjum gögnum býður upp á að nefndin geti þurft að skoða það í fjölda tilfella hvort rétt sé að þessi aðgangur verði veittur. Þetta getur m.a. leitt til sífelldra deilna milli RNS og umsagnaraðila, sem nefndin vill fyrir alla muni forðast. Samkvæmt texta frumvarpsins virðist það einnig alfarið lagt í mat RNS hvort aðgangur verði veittur að einhverjum gögnum og um það hefur annar aðili ekkert að segja.

RNS telur 2. mgr. 12. gr. núgildandi laga hafa grundvallar þýðingu við störf nefndarinnar. Það að skýrslugjafar fyrir nefndinni geti ávallt treyst því að hún afhendi ekki undir neinum kringumstæðum gögn með framburði þeirra fyrir nefndinni er mjög mikilvægt. Með þessum hætti er mun líklegra en ella að RNS fái upplýsingar sem miklu máli geta skipt við rannsókn máls. Sú nefnd sem nú starfar hefur lagt mikið upp úr því að vinna trúnað þeirra sem hún er aðallega að vinna fyrir, þ.e. þeirra sem eiga mest undir því að öryggi til sjós megi aukast. Í þessu sambandi skal einnig vísað til 7. mgr. 13. gr. reglugerðar nr. 133/2001.

RNS áttar sig ekki á tilefni 3. mgr. 5. gr. frumvarpsins. Hvers vegna á að setja þetta ákvæði í löginn? Hefur RNS einhvern tímann verið með beina tilvísun til gagna sem hún hefur aflað við rannsókn máls nema það hafi verið nauðsynlegt til greiningar á orsökum sjóslyss? Er ástæða til að ætla að RNS muni einhvern tímann vera með beina tilvísun í gögn í lokaskýrslum sínum án þess að það hafi sérstaka þýðingu við greiningu á umræddu sjóslysi? Ekki er að finna skýringu á nauðsyn þessa ákvæðis í greinargerð frumvarpsins.

6. gr. Tímamörk rannsókna.

Við hvaða tímamark er verið að miða þegar talað er um þrjá mánuði? Er verið að tala um tímann frá því að slys verður eða eitthvað annað tímamark.

Það hlýtur öllum að vera ljóst að sé átt við að nefndin skuli við núverandi aðstæður ljúka rannsóknum á öllum málum innan þriggja mánaða frá því að slys verða að það er útilokað. Hins vegar hefur nefndin sett sér það markmið að rannsóknum á öllum „alvarlegri“ slysum verði lokið innan þriggja mánaða frá slysdegi. Nefndin gerir sér hins vegar ljóst að það verður mjög erfitt að ná þessu markmiði í öllum tilvikum. Jafnframt er ljóst að það mun seint eða aldrei nást að ljúka rannsóknum á öllum málum á þremur mánuðum frá slysdegi nema þá með því að fjölga starfsmönnum nefndarinnar og efla skrifstofu hennar enn frekar.

Þar sem RNS er það ljóst að ekki verður hægt að ljúka öllum rannsóknum á þremur mánuðum frá slysdegi telur nefndin ástæðulaust að setja ákvæði þar um inn í löginn. Til hvers eru sett ákvæði í lög sem öllum er ljóst að ekki er hægt að standa við? Hvað gerist ef nefndin stendur ekki við þessi tímamörk?

7. gr. Endurupptaka mála o.fl.

Eins og áður hefur verið rakið er 2. mgr. 7. gr. önnur ástæða þess að frumvarp þetta er komið fram. RNS telur m.a. þetta ákvæði frumvarpsins vega alvarlega að sjálfstæði nefndarinnar, sbr. það sem fyrr segir um það atriði.

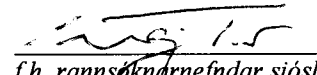
RNS telur engin rök mæla með því að samgönguráðherra geti skipað nefndinni að rannsaka tiltekið sjóslys eða atriði sem tengjast sjóslysi. Hvað þá einkum „*ef ný gögn eða upplýsingar koma fram eftir að rannsókn er lokið.*” Samkvæmt 1. mgr. 7. gr. frumvarpsins, sbr. 15. gr. núgildandi laga, getur nefndin endurupptekið mál ef fram koma að hennar mati ný og mikilvæg gögn, sbr. og 21. gr. reglugerðar nr. 133/2001. RNS telur þessi ákvæði nægjanleg hvað varðar heimild til að endurupptaka þegar rannsökuð mál. Nefndin telur engin rök hníga að því að ráðherra geti skipað nefndinni að endurupptaka mál. Röksemdir í greinargerð með frumvarpinu hvað þetta varðar eru ósannfærandi.

Í núgildandi lögum er kveðið á um hvaða slys RNS eigi að rannsaka og telur nefndin enga ástæðu til að ráðherra hlutist til um hvað nefndin skuli rannsaka og með hvaða hætti. Hér skal ítrekað mikilvægi þess að nefndin sé sjálfstæð, sbr. 4. gr. núgildandi laga.

Þrátt fyrir að reynt sé í greinargerð að draga úr gildi þessarar heimildar ráðherra er það texti laganna sem gildir. Fögur orð í greinargerð með frumvarpinu um að það sé samt sem áður á valdi RNS „*hvernig staðið yrði að slíkri rannsókn og hvernig slíkri rannsókn yrði lokið*” draga lítið úr afdráttarlausu orðalagi frumvarpsins.

RNS mun ekki tíunda frekar athugasemdir sínar við umrætt frumvarp en þess skal getið að undirritaður, jafnvel aðrir nefndarmenn og framkvæmdastjóri nefndarinnar eru fúsir til að koma á fund samgöngunefndar Alþingis og gera frekari grein fyrir athugasemdum þessum og/eða ræða málefni nefndarinnar almennt.

Borgarnesi, 20. febrúar 2003.

f.h. rannsóknarnefndar sjóslysa
Ingi Tryggvason hdl. formaður.

*Samgöngunefnd Alþingis
b.t. Ágúst Geirs Ágústssonar nefndarritara
Nefndasviði Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík*

*sent á netfang: nefndasvid@althingi.is
frumrit póstlagt*

BN/jhb

Reykjavík 3. mars 2003.

B.240/2003.

Þann 24. f.m. barst ríkissaksóknara til umsagnar frá samgöngunefnd Alþingis frumvarp til laga um breytingu á lögum um rannsókn sjóslysa nr. 68/2000. Hér á eftir verður í stuttu máli vikið að almennum atriðum um fyrirkomulag rannsókna sjóslysa og síðan að einstökum ákvæðum í frumvarpinu.

Almenn atriði.

Með lögum um rannsókn sjóslysa nr. 68/2000 var stefnt að því, samkvæmt greinargerð með frumvarpi að lögunum, að sjóslysarannsóknir „verði algjörlega sjálfstæðar og að því leyti hliðstæðar rannsóknum flugslysa...“ Er mér ekki kunnugt um að það fyrirkomulag rannsókna á sjóslysum sem lögin kveða á um eigi sér fyrirmynd eða hliðstæðu í löggjöf nágrannalanda a.m.k. ekki annarra Norðurlanda. Hins vegar eru íslenskar reglur um rannsóknir flugslysa hliðstæðar þeim sem gilda t.d. í Noregi og Danmörku. Mikill munur er á eðli og fjölda flugslysa annars vegar og sjóslysa, í merkingu laga um rannsókn sjóslysa, hins vegar og eru tæpast fyrir hendi rök til að skipa rannsóknum á svo ólíkum slysasviðum með sams konar hætti eins og stefnt er að með lögunum. Ég hef áður bent á að skipa megí rannsóknum sjóslysa með mun einfaldari hætti heldur en gert hefur verið en mun ekki endurtaka ábendingarnar í þessari umsögn.

Samkvæmt 1. gr. laga um rannsókn sjóslysa virðist ráð fyrir því gert að lögregla rannsaki ekki sjóslys nema því tengist grunsemdir um refsiverða háttsemi. Rannsókn lögreglu grundvallist á 2. mgr. 66. gr. laga um meðferð opinberra mála nr. 19/1991 en ekki á 3. mgr. sömu lagagreinar þar sem kveðið er á um að rannsókn skuli fara fram svo sem tíðkast hefur út af mannlátum, mannshvörfum, eldsvoðum, slysum og öðrum óföllum, enda þótt ekki liggi fyrir sérstakur grunur um refsivert atferli.

Hafa verður í huga í þessu sambandi að rannsóknarnefnd sjóslysa er ekki skylt að gera lögreglu viðvart, sbr. t.d. 12. gr. laganna og nú enn frekar 5. gr. frumvarpsins, þótt nefndin verði þess áskynja við rannsókn sína eða fái rökstuddan grun um að framin hafi verið refsiverð háttsemi í tengslum við sjóslys. Þess vegna er það skylda lögreglu og ákærvalds, burtséð frá hlutverki rannsóknarnefndar sjóslysa, að ganga úr skugga um hvort ástæða sé til opinberrar rannsóknar á sjóslysi eða þáttum þess á grundvelli 2. mgr. 66. gr. laga um meðferð opinberra mála vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi í sambandi við slysið. Af því leiðir að í mörgum tilvikum er óhjákvæmilegt að láta lögreglurannsókn fara fram jafnhliða rannsókn rannsóknarnefndar sjóslysa og kann því að verða um tvíverknað að ræða. Jafnframt getur þessi skipan leitt til ágreinings á milli þeirra sem stýra lögreglurannsókn annars vegar og rannsóknarnefndar sjóslysa hins vegar.

Telja má víst að lögregla og ákærvald muni hefjast handa um rannsókn á flestum sjóslysum eða slysum til sjós m.a. með tilliti til þess hvort siglinga- eða öryggisreglur sem lúta að vinnu um borð í skipum hafi verið brotnar. Ef fyrir hendi er rökstuddur grunur um að refsivert brot hafi verið framið í tengslum við sjóslys tel ég einsýnt að rannsóknarheimildir lögreglu og ákærvalds standi framar rannsóknarheimildum rannsóknarnefndar sjóslys hvort sem litið er til rannsóknar á vettvangi og tæknilegra rannsókna annars vegar og yfirheyrslna af vitnum eða grunuðum hins vegar.

Þegar málum er háttað eins og hér var lýst tel ég að rannsóknarnefnd sjóslys sé ekki rétt að yfirheyra vitni eða grunaða á undan lögreglu heldur beri henni að doka við og e.a. nýta upplýsingar sem aflað er með lögreglurannsókninni.

Ákvæði frumvarpsins.

Með 3. gr. frumvarpsins er kveðið á um að rannsóknarnefnd sjóslys hafi rétt til að kveðja sér til aðstoðar lögreglu, aðra opinbera aðila og annað björgunar- og hjálparlið. „*Er þessum aðilum skylt að veita þessa rannsóknaraðstoð.*” Ekki kemur fram í athugasemdum hvað í þessu felst heldur sagt að kveðið sé skýrar á um skyldu opinberra aðila.

Þegar haft er í huga að á sama tíma eru sett afdráttarlaus ákvæði um að nefndinni sé óheimilt að veita öðrum, þ.m.t. lögreglu og ákærvaldi, aðgang að rannsóknargögnum hennar, sbr. 12. gr. laga um rannsókn sjóslys og 5. gr. frumvarpsins, og þannig skorið á samvinnu eða samstarf lögreglu og rannsóknarnefndar sjóslys í megin atriðum, má vera ljóst að aðstoð lögreglu við rannsóknarnefndina getur tæpast verið fólgin í öðru en að varðveita vettvang eða hluti sem varða sjóslys ef slíku er til að dreifa.

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Afrit:

*Dómsmálaráðuneytið
Ríkislögreglustjórinn*

SAMBAND ÍSLENSKRA KAUPSKIPAÚTGERÐA

ICELANDIC SHIPOWNERS' ASSOCIATION

Alþingi

Erindi nr. P 128/1234

komudagur 21. 2. 2003

Samgöngunefnd Alþingis
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 12. febrúar 2003.

**FRUMVARP TIL LAGA UM BREYTINGAR Á LÖGUM UM RANNSÓKN
SJÓSLYSA, Nr 68/2000. MÁL 552.
UMSÖGN SAMBANDS ÍSLENSKRA KAUPSKIPAÚTGERÐA.**

Samband íslenskra kaupskipaútgerða, SÍK, þakkar bréf samgöngunefndar Alþingis dags 6. febrúar s.l. þar sem óskað er umsagnar SÍK um ofangreint frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 68/2000, um rannsókn sjóslysa.

1. og 5. gr frumvarpsins.

Að því er varðar 1. og 5. gr frumvarpsins vísar SÍK til umsagnar sambandsins um frumvarp það sem þá var til umfjöllunar til laga um rannsókn sjóslysa. Umsögnin, sem dagsett er 17. janúar 1999, var send samgöngunefnd Alþingis. Í frumvarpi því, sem þá lá fyrir Alþingi, var gert ráð fyrir að rannsóknarnefnd sjóslysa gæti byggt niðurstöður sínar á framburði sem gefinn væri í trúnaði eða með leynd. Í fyrrgreindri umsögn SÍK segir:

“Í ljósi þeirra athugasemda sem fram koma hér á eftir, er alvarlega dregið í efa að sá trúnaður, sem lagafrumvarp þetta byggir á og gerir ráð fyrir, geti haldist. Er t.d. talið ólíklegt að Rannsóknarnefnd sjóslysa geti í reynd rannsakað sjóslys þannig að “raunverulegar orsakir” sjóslyss komi fram samtímis því sem að trúnaður við vitni, sem gefið hafa vitnisburð sinni fyrir nefndinni í trúnaði, er haldinn og virtur. Ástæða þessa er sú staðreynd að þegar nefndin í störfum sínum opinberar að hún hafi undir höndum framburð vitnis sem gefur eitthvað tiltekið til kynna, er í flestum tilvikum ekki um marga aðila að ræða sem gætu gefið upplýsingar um það tiltekna efni eða atvik og því auðvelt að komast að raun um hver hafi veitt nefndinni umræddar upplýsingar. Ef þessar upplýsingar gefa til kynna refsivert athæfi og ef upplýsingar þar að lútandi koma fram í skýrslu nefndarinnar, verður að telja líklegt að það stjórnvald sem fer með rannsókn refsiverða þáttarins muni einnig beita sér fyrir því að ná fram upplýsingum þar að lútandi frá viðkomandi vitni. Þess vegna er spurt hvort líklegt sé að Rannsóknarnefnd sjóslysa geti í raun varðveitt upplýsingar sem vitni gefur í trúnaði til nefndarinnar við áframhaldandi rannsókn málsins ef þær upplýsingar eru gerðar opinberar í þeirri skýrslu með að væntanlega verður gefin út við lok rannsókna. Ef rannsóknarnefnd sjóslysa bregst trúnaði vitnis, mun slíkt leiða

til þess að nefndin njóti frá þeim tíma ekki þess trausts sem nauðsynlegt er að hún hafi til að hún geti gegnt hlutverki sínu."

Með því að þau lög 68/2000, sem samþykkt voru af Alþingi um rannsókn sjóslysa árið 2000, höfðu ekki að geyma sérstök ákvæði um trúnað eða leynd gagnvart þeim upplýsingum sem rannsóknarnefnd sjóslysa aflaði, er litið svo á að íslensk stjórnvöld hafi fallist á röksemdir þær sem fram komu í framangreindri umsögn SÍK og fleiri um þetta atriði.

Í samræmi við athugasemdir sambandsins frá árinu 1999 telur Samband íslenskra kaupskipaútgerða eðlilegt að Rannsóknarnefnd sjóslysa geti við rannsókn mála aflað upplýsinga með því að heita vitni trúnaði gagnvart þeim upplýsingum sem viðkomandi vitni óskar eftir að fari leynt. Hins vegar geti nefndin ekki byggt niðurstöður sínar eða tillögur í öryggisátt á slíkum upplýsingum án þess að trúnaður sé í raun brotinn.

Samkvæmt ofangreindu gerir SÍK ekki athugasemdir við ákvæði 1. mgr 1. gr. frumvarpsins. Um ákvæði 5. greinar vísast til umsagnar hér að neðan.

Hvað varðar ákvæði um aðsetur nefndarinnar, verður ekki séð hvaða tilgangi það þjónar að lögbinda aðsetur nefndarinnar í Stykkihólmi en heimila síðan ráðherra að ákveða annað. Því er lagt til að ákvæði þetta verði felld úr frumvarpinu.

2. gr frumvarpsins.

Ákvæði 2. greinar um heimild til að fela erlendu ríki að annast rannsókn sjóslyss á íslensku yfirráðasvæði er í samræmi við áður nefndar athugasemdir sambandsins við framangreint frumvarp til laga um rannsókn sjóslysa, sem dagsettar eru 17. janúar 1999. Þar segir:

*"Vakin er athygli á IMO Resolution A.849(20), "Code for the investigation of marine casualties and incidents" sem samþykkt var af IMO 27. nóvember 1997. Hér er að finna leiðbeiningar til aðildarríkja IMO um tilhögun rannsókna á sjóslysum. Þar segir í 1. grein ályktunarinnar undir "Introduction", að það sé á ábyrgð **fánaríkis** að framkvæma rannsókn á slysum og atvikum sem eiga sér stað við rekstur skipa sem sigla undir fána viðkomandi ríkis. **Samkvæmt þessu virðist almenna regla IMO vera sú að fánaríki beri ábyrgð á og hafi lögsögu við rannsókn sjóslyss sem verður um borð í skipi. Eðlilegt hlýtur að teljast að þessi megin regla komi einnig fram í efni frumvarpsins t.d. með því að heimild nefndarinnar til rannsókna á atvikum um borð í erlendum skipum sé háð samþykki stjórnvalds í fánaríki skipsins.***

Í 3., 6., 7., 8. og 9. grein ofangreindrar Resolution A.849(20) er fjallað um rannsókn sjóslysa þar sem hagsmunir tveggja eða fleiri ríkja skarast. Þar er greint frá tilhögun og framkvæmd rannsókna þegar þannig háttar til. M.a. er gert ráð fyrir að fullt samráð sé milli aðila um framkvæmd rannsókna. Á þetta er ekkert minnst í fyrirbyggjandi frumvarpi til laga og er ástæða til að setja inn í frumvarpið ákvæði þar að lútandi."

Samband íslenskra kaupskipaútgerða áréttar framangreinda athugasemd og óskar eftir að ákvæði 3. gr frumvarpsins verði breytt til samræmis við hana.

4. gr. frumvarpsins.

Samkvæmt ákvæðum 4. greinar frumvarpsins er rannsóknarnefnd sjóslysa **skyld** að láta rannsókn ná til fyrirkomulags tilkynninga um sjóslys, til leitar og björgunaraðgerða. Samband íslenskra kaupskipaútgerða sér ekki tilefni til þess að leggja slíkar skyldu á herðar rannsóknarnefnd sjóslysa í ljósi ákvæða 4. gr laga um rannsókn sjóslysa um sjálfstæði nefndarinnar. **Lagt er til að í 4. gr frumvarpsins felist heimild til þess að rannsóknarnefnd sjóslysa geti, þegar við á, látið rannsókn ná til**

Með sama hætti er tilefni til að breyta orðalagi 2. mgr 4. gr frumvarpsins þannig að samgönguráðherra geti falið rannsóknarnefnd sjóslysa að rannsaka atriði sem varða almennt öryggi sjófarenda **að því tilskildu að ekki sé um rannsókn á tilteknu atviki að ræða.**

5. gr. frumvarpsins.

Að því er varðar 5. gr frumvarpsins visast til umsagnar um ákvæði 1. gr. frumvarpsins hér að framan. Sé sú regla höfð að leiðarljósi að upplýsingar eða gögn, sem aflað er undir nafnleynd eða með því að gefa fyrirheit um trúnað, megí nefndin **ekki** nota í niðurstöðum sínum, getur nefndin haldið þá leynd og þann trúnað sem kann að hafa verið forsenda þess að vitnisburður var gefinn í trúnaði. Vitnisburður gefinn í trúnaði getur gefið rannsóknarnefndinni tilefni til að haga rannsókn máls með tiltekun hætti og leita staðfestingar á því sem þar er upplýst um með öðrum hætti án þess hugsanlega að rjúfa loforð eða fyrirheit um trúnað. Með því að vitnisburður gefinn til nefndarinnar í trúnaði nýtist nefndinni ekki í niðurstöðum rannsóknarinnar, verður ekki séð að upp geti komið þau tilvik sem kalla á þær ráðstafanir sem fram koma í 5. gr. frumvarpsins. Því er lagt til að 2. mgr 12. greinar laga um rannsókn sjóslysa standi óbreytt.

6. gr. frumvarpsins.

Ákvæði 6. gr frumvarpsins er óraunhæft. Ekki er tilefni til þess að tilgreina þann frest sem rannsóknarnefndin hefur til að ljúka rannsókn. Skal hér haft í huga að rannsókn á slysum er viðkvæmt mál og það getur liðið nokkur tími þar til mögulegt er fyrir nefndina að yfirheyra vitni að aðra sem líklegt þykir að geti veitt upplýsingar um slys, einfaldlega sökum þess að viðkomandi eru ekki í andlegu ástandi til að tjá sig um málið. Í þessu sambandi er einnig vert að geta þess að upplýsinga kann að þurfa að afla erlendis frá, sem getur tekið langan tíma að fá þær í hendur.

7. gr. frumvarpsins.

Þær breytingar sem felast í 7. gr frumvarpsins eru atлага að sjálfstæði nefndarinnar og er hætta á að þeir, sem eiga hagsmuni af því að mál sé tekið upp að nýju, nýti sér þetta ákvæði til að þrýsta á samgönguráðherra um endurupptöku málsins. Með vísan til þess

SAMBAND ÍSLENSKRA KAUPSKIPAÚTGERÐA

ICELANDIC SHIPOWNERS' ASSOCIATION

sjálfstæðis sem fram kemur í 4. grein laganna, verður ekki séð að ákvæði 7. greinar frumvarpsins samræmast ákvæði 4. greinar laganna.

Samband íslenskra kaupskipaútgerða leggur áherslu á nauðsyn þess að starfsemi Rannsóknarnefndar sjóslysa séu settar raunhæfar reglur sem miði að því að tryggja að nefndin geti unnið að markmiðum laganna samtímis því sem nefndin njóti trausts og virðingar. Sambandið telur að fyrirbyggjandi frumvarp til laga um breytingar á lögum um rannsókn sjóslysa hefði þurft að fá betri umfjöllun áður en frumvarpið var lagt fram og telur ákvæði frumvarpsins ekki samræmast framangreindum markmiðum.

Virðingarfyllst

Samband íslenskra kaupskipaútgerða

Ólafur J. Briem

SIGLINGASTOFNUN

Alþingi
Erindi nr. P 128/1211
komudagur 21.2.2003

Alþingi
Ágúst Geir Ágústsson
Við Austurvöll
150 Reykjavík

Kópavogi, 19.02.2003

Tilv. 023

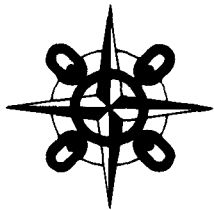
HJ

Siglingastofnun Íslands vísar til bréfs yðar dags. 6. febrúar 2003, þar sem óskað er umsagnar stofnunarinnar um frumvarp til laga um rannsókn sjóslysa, 552. mál.

Siglingastofnun gerir ekki athugasemdir við efni frumvarpsins. Stofnunin vill þó benda á að 2. mgr. 4. gr. frumvarpsins þar sem kveðið er á um að samgönguráðherra sé heimilt að fela rannsóknarnefnd sjóslysa að rannsaka atriði sem varða almennt öryggi til sjós, án þess að þau tengist sjóslysi. Siglingastofnun bendir á að með þessu er verið að veita rannsóknarnefnd sjóslysa heimild til að fara með verkefni sem hingað til hafa verið á forræði Siglingastofnunar Íslands, þ.e. öryggismál til sjós og eftirlit með skipum. Má í því sambandi benda á að í athugasemdum við þingsályktunartillögu um fjögurra ára samgönguáætlun fyrir árin 2003-2006 er ítarleg lýsing á rannsóknarverkefnum Siglingastofnunar er tengjast öryggi sjófarenda. Þá telur Siglingastofnun að með þessu ákvæði sé hætt á að vikið verði frá þeirri meginreglu að nefndin sé sjálfstæð og óháð gagnvart ráðherra og þær aðstæður geta komið upp að nefndin þurfi að rannsaka mál sem hún getur átt aðild að með beinum eða óbeinum hætti.

f.h. Siglingastofnunar Íslands,

Hermann Guðjónsson,
siglingamálastjóri

SJÓMANNASAMBAND ÍSLANDS

Sætúni 1 · 105 Reykjavík · Sími 561 0769 · Símbref 561 0774

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

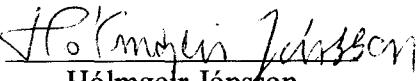
Alþingi
Erindi nr. P 128/1238
komudagur 21. 2. 2003

Reykjavík 21. febrúar 2003.

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um rannsókn sjóslysa, nr. 68/2000, 552. mál.

Sjómannasamband Íslands styður frumvarpið. Þó er rétt að benda á að eðlilegra væri að samgönguráðherra fæli öðrum en rannsóknarnefnd sjóslysa að rannsaka nánar ákveðið sjóslys eða sérstök atriði sem tengjast sjóslysi, sem nefndin hefur þegar lokið rannsókn á. Hætt er við að ef nefndinni er falið að rannsaka frekar sjóslys sem rannsókn er þegar lokið á sé hætt við að framhaldsrannsóknin verði ekki trúverðug. Þó er þetta háð eðli máls og því væri eðlilegra að ráðherra gæti falið öðrum rannsóknaraðila frekari rannsókn slyssins.

f.h. Sjómannasambands Íslands,

Hólmgeir Jónsson

Alþingi
Erindi nr. P 128/1011
komudagur 17.2.2003

SLYSAVARNAFÉLAGIÐ
LANDSBJÖRG

Nefndarsvið Alþingis
b.t Samgöngunefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 14. febrúar 2003

Umsögn um frumvarp til laga um breytingar á lögum um rannsókn sjóslysa nr. 68/2000

Slysavarnafélagið Landsbjörg hefur fengið til umsagnar breytingar á lögum um rannsókn sjóslysa. Eins og fram kemur í athugasemdum við frumvarpið, er annað af tveimur markmiðum að fela nefndinni að rannsaka atriði sem ráða miklu um afleiðingar sjóslysa, m.a leitar-og björgunaraðgerðum.

Slysavarnafélagið Landsbjörg setur sig ekki á móti þessari breytingu í eðli sínu, en telur að í ljósi reynslu af rannsókn sem rannsóknarnefnd sjóslysa hefur þegar framkvæmt, að beiðni ráðherra og faglegum þáttum, að skýra verði hlutverk nefndarinnar betur hvað þetta varðar.

Þann 7. desember 2001 fórst vélbáturinn Svanborg SH 404, við Svörtuloft á Snæfellsnesi. Í kjölfarið fól Samgönguráðherra rannsóknarnefnd sjóslysa að rannsaka björgunarpátt þess slyss. Einn af aðilum sem skilað hefur skýrslu og komið gögnum til nefndarinnar er Svæðisstjórn björgunarsveita á svæði 5. Nefndin hefur kallað til viðtals fulltrúa úr Svæðisstjórn og kallað eftir frekari upplýsingum. Málsmeðferð nefndarinnar hefur orðið til þess að innan björgunarsveita á svæðinu er talið eðlilegt að ábyrgðaraðilar björgunarpáttar, séu látnir skila skýrslum til nefndarinnar, ekki björgunarsveitir sem í þetta sinn unnu í umboði lögreglu skv lögum nr.42/1926. Einnig hefur komið fram að ekki sé sérþekking á sviði björgunarmála til staðar innan nefndarinnar. Í 9. gr. núgildandi laga er fjallað um að nefndinni sé heimilt að kalla til sérfræðinga á tilteknum sviðum, telji hún það nauðsynlegt. Ef svo fer telur Slysavarnafélagið Landsbjörg að nauðsynlegt sé að skýra strax frá upphafi, hverjir munu mynda þennan sérfræðingahóp sem hefur þekkingu á leitar-og björgunaraðgerðum. Ekki má í þessum þætti rannsókna sjóslysa, frekar en öðrum, verða óvissa og ágreiningur um fyrirkomulag rannsókna.

Slysavarnafélagið Landsbjörg er tilbúið að senda fulltrúa sína á fund nefndarinnar til ræða athugasemdir þessar.

Með kveðju

Kristbjörn Óli Guðmundsson
Slysavarnafélagið Landsbjörg

Alþingi
Erindi nr. Þ 28/1237
komudagur 24.2.2003

Stýrimannaskólinn í Reykjavík

The College of Navigation -- Navigationsskolen

SKÓLAMEISTARI - PRINCIPAL - REKTOR

Sími: 551-3046 - Telephone: Int. + 551-3046 - Telefax 562-2750

e-mail: gudarm@ismennt.is

Sjómannaskólinn v/Háteigsveg

ÍSLAND – ICELAND

Reykjavík, 21. feb. 2003

Samgöngunefnd Alþingis
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Efni: Umsögn um breytingu á lögum um rannsókn sjóslysa, nr. 68/2000.

Ég undirritaður hefi eftirfarandi athugasemdir við frv. til laga um breytingu á lögum um rannsókn sjóslysa:

1.gr. :

Ég álít ekki rétt að binda í lög, að aðsetur rannsóknarnefndar sjóslysa verði í Stykkishólmi eða annars staðar.

Ráðherra, sem er ábyrgur fyrir starfsemi rannsóknarnefndar sjóslysa og kostnaði við rekstur nefndarinnar úr ríkissjóði, gæti vel komist að þeirri niðurstöðu að hagkvæmara þætti að nefndin hefði aðsetur annars staðar á landinu og þá bæði tekið tillit til rannsókna og nálægðar við stofnanir, sem nauðsynlegt kann að verða fyrir rannsóknarstofnun sjóslysa að líta til og hafa mikla og nána samvinnu við í tengslum við rannsókn sjóslyssins.

Hér vil ég fyrst nefna þá stofnun sem hefur ásamt samgönguráðuneytinu mesta ábyrgð á öryggi skipa og siglingum við landið, þ.e. Siglingastofnun Íslands, sem hefur aðsetur í Kópavogi. Fjölmargar aðrar stofnanir má nefna sem mikilvægt er að rannsóknarnefndin hafi sem greiðastan og fljótastan aðgang að t.d. Háskóla Íslands og Iðntæknistofnun, þar sem eru framkvæmdar margs konar vísindalegar prófanir á styrkleika efna og fleiru sem varðar rannsóknir slysa. Í Stýrimannaskólanum í Reykjavík er einnig fullkominn siglingahermir (samlíkir) og er þar unnt að kanna aðstæður við siglingar og árekstra,

einnig eru þar margs konar önnur siglingatæki, ratsjár, GPS-tæki, dýptarmælar og fjarskiptatæki, sem vel getur þurft að nota og hafa erlendis verið notuð í sambandi við rannsóknir sjóslysa. Hið sama á við um Vélskóla Íslands, þar er fullkominn vélhermir og margs konar vélar og tæki sem er unnt að nota ef þörf krefur við nákvæmar rannsóknir.

5. gr. : Ég álít að hæstvirt samgöngunefnd verði að athuga þessa grein mjög vandlega áður en hún verður bundin í lög.

Ekki verður í fljótu bragði séð hversvegna svo mikil leynd verður að hvíla yfir störfum Rannsóknarnefndar sjóslysa. Skýrslur Rannsóknarnefndarinnar hafa verið mjög mikilvægar í sambandi við fyrirbyggjandi fræðslu í Stýrimannaskólanum. Nákvæmar upplýsingar um fjarskipti í "Aðgerðarskýrslu Björgunarmiðstöðvar" hafa t.d. leitt í ljós augljós mistök í hlustun, sem verða þá öllum augljós og til eftirbreytni að lagfæra. Ég skil því ekki hvaða tilgangi það þjónar að heimila ekki aðgang að "hvers konar skráðum fjarskiptum eða upptökum af fjarskiptum milli þeirra sem nefndin yfirheyrir við rannsókn málsins".

Auðvitað er sjálfsagt og verður að virða nafnleynd og öll gögn er varða heilsufar ("læknisfræðileg gögn") ákveðinnar persónu, en af þeim gögnum getur þó margt tengst slysum.

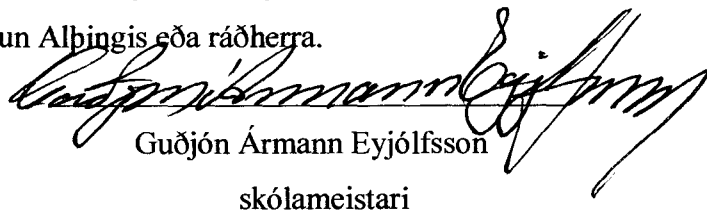
Með tilliti til upplýsingalaga nr. 50/1996 sem vitnað er til í athugasemdum við frumvarpið tel ég að þessi grein þurfi frekari athugunar við í lýðfrjálsu landi.

Skv. 5. gr. á Rannsóknarnefnd sjóslysa að ákveða hvaða gögn umsagnaraðili fær í hendur til þess að veita umsögn um málið. Við erum þessu mjög ósammála. Til þess að gefa rétta og góða umsögn, sem Rannsóknarnefndin hlýtur að leggja mikla áherslu á að fá í hendur, til að komist verði að sem réttastri og nákvæmastri niðurstöðu um tildrög og orsakir slyssins verður umsagnaraðili að fá í hendur öll þau gögn sem hann óskar eftir.

Auðvitað má og verður hugsanlega að merkja öll gögn sem trúnaðarmál og ef til vill þarf umsagnaraðili mun fleiri og ítarlegri gögn en Rannsóknarnefnd sjóslysa kemur í hug.

Með þessu ákvæði getur Rannsóknarnefndin einnig haft mjög stýrandi áhrif á umsagnaraðila, sem getur ekki verið ætlun Alþingis eða ráðherra.

Virðingarfyllst

Guðjón Ármann Eyjólfsson
skólameistari

Skrifstofa Alþingis
b.t. nefndasviðs
150 Reykjavík

*Umsögn Sýslumannafélags Íslands um frumvarp til laga um breytingu á lögum um
rannsókn sjóslysa nr. 68/2000 þskj. 899 – 552:*

Frumvarpið er sett fram í 8. gr.

Það sem er athugunarvert að mati Sýslumannafélagsins er fyrst og fremst að finna í 3. gr. frumvarpsins. Þar er kveðið á um skyldu lögreglu og annarra til að veita aðstoð við rannsókn sjóslysanevndar. Ekki virðist vera gert ráð fyrir því, að lögreglu er samkvæmt lögum um meðferð opinberra mála skylt að rannsaka sjálfstætt mál samkvæmt 66. gr. þeirra laga. Einnig má vísa í lögreglulög nr. 90/1996.

Í 5. gr. frumvarpsins kemur fram í fyrstu hinna nýju málsgreina að óheimilt sé að veita aðgang að nánar tilgreindum gögnum sem rannsóknarnefnd sjóslysa aflar við rannsókn sjóslyss eða upplýsingar um þau.

Það verður að teljast fullkomlega á skjön við ákvæði um skyldu lögreglu til aðstoðar að neita lögreglu svo um gögn sem kunna að varða miklu um sönnunarstöðu í refsímáli.

Ekki verður annað séð en að endaskipti séu höfð á verkunum. Lögreglan er orðin þjónn rannsóknarnefndar sjóslysa, en hefur um leið skerta möguleika til að sinna ótvíræðum lagaskyldum sínum samkvæmt OML nr. 19/1991, 66. gr. Sérstaklega er bent á hlutverk ríkissaksóknara samkv. 2. tl. og einnig er bent á 67. og 68. gr. laganna. Jafnframt er bent á lögreglulög nr. 90/1996, 2. gr. (liðir a.- g.). Sérstaklega skal bent á lið c.

Þessi skipan er á skjön við meginreglur réttarvörzlukerfisins og ekki viðunandi að sjálfstæði lögreglu sé skert með þessum hætti.

Með sama hætti mætti hugsa sér að rannsóknir umferðarslysa séu teknar úr höndum lögreglu og faldar rannsóknarnefnd umferðarslysa.

Rannsóknarnefnd sjóslysa hefur ekki lögregluvald og verður því að segja að hlutur lögreglu og ákærvalds verði allt of rýr með þeim hætti að þessir aðilar fái ekki aðgang að nauðsynlegum gögnum til að taka afstöðu til þess hvort ákæra skuli gefin út eður ei. Þessu þarf að breyta.

Það verður að teljast sjálfsagt og nauðsynlegt að aðilar úr réttarvörzlukerfinu komi að samningu lagafrumvarps sem þessa.

Fyrir hönd sýslumannafélagsins, Selfossi, ^{13.}7. marz 2003.

Ólafur Helgi Kjartansson
Varaformaður stjórnar Sýslumannafélags Íslands

Alþingi
Erindi nr. P 128/1403
komudagur 3. 3. 2003

Vélaskóli Íslands

Skólameistari

Sjómannaskólanum við Háteigsveg 105 Reykjavík. Sími: 551 9755. Heimas: vsi.is

Reykjavík, 28. febrúar 2003

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

**Umsögn um frumvarp til laga um rannsókn sjóslysa , 552. mál, starfshættir
rannsóknarnefndar, aðstaða o.fl.**

Vélaskóli Íslands gerir engar sértakar athugasemdir við þetta frumvarp nema ef vera skyldi að aðsetur skuli bundið í lögum. Ég get ekki séð að aðsetur nefndarinnar eigi tilverurétt í lögum sem eiga fyrst og síðast að stuðla að auknu öryggi sjómanna. Sé eitthvað sérstakt við Stykkishólm sem eykur öryggi sjófarenda þá þarf það að koma fram í lögnum.

Virðingarfyllst,

Björgvin Þór Jóhannsson
skólameistari

VÉLSTJÓRAFÉLAG ÍSLANDS

Nefndasvið Alþingis,
samgöngunefnd,
Þórshamri v/Templarasund,
150 Reykjavík.

Reykjavík 19. febrúar 2003

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um rannsókn sjóslysa nr 68/2000, 552 mál.

Markmið frumvarpsins er tvíþætt. Í fyrsta lagi kveður það á um aukið hlutverk rannsóknarnefndar sjóslysa. Verði frumvarpið að lögum ber nefndinni að rannsaka atriði sem telja má að ráði miklu um afleiðingar sjóslysa, þ.e. hvernig fyrirkomulag hefur verið á tilkynningum um sjóslys, svo og hvernig háttað hefur verið leitar- og björgunaraðgerðum.

Í annan stað gerir frumvarpið ráð fyrir að ráðherra fái heimild til að fela nefndinni að taka upp mál þar sem rannsókn er þegar lokið "ef sérstaklega stendur á" hvað sem það merkir nú. Að öðru leyti felur frumvarpið í sér almennar breytingar, t.d. er kveðið skýrt á um þagnarskyldu þeirra sem hafa afskipti af rannsókn sjóslysa, hvar aðsetur nefndarinnar skuli vera og kveðið er á um samskipti nefndarinnar við aðra aðila sem að rannsókn sjóslysa kunna að koma.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Síðasta mgr. 1. gr. er svo hljóðandi: **Aðsetur rannsóknarnefndar sjóslysa er í Stykkishólmi nema ráðherra ákveði annað.** Að okkar mati er ekkert tilefni til þess að hafa þetta ákvæði í lagatexta þar sem ráðherra virðist hafa vald til þess að velja nefndinni aðsetur eins og dæmin sanna.

Fyrri mgr. 4. gr. hljóðar svo: **Þegar við á skal rannsóknarnefnd sjóslysa láta rannsókn ná til fyrirkomulags tilkynninga um sjóslys, til leitar, björgunaraðgerða og annarra aðgerða sem ætlað er að draga úr afleiðingum sjóslysa.** Að mati Vélstjórafélags Íslands orkar það mjög tvímælis að rannsóknarnemd sjóslysa rannsaki einnig björgunaraðgerðir eins og lagt er til. Í því sambandi kemur margt til t.d. það að starfsemi björgunaraðila er nokkuð sérhæfð þar sem þessir aðilar hafa mikið samstarf bæði með sameiginlegum fundum og almennri fræðslu og verklegum æfingum um hvernig skuli að verki staðið þegar hin ýmsu óhöpp koma til. Þess vegna þarf að okkar mati mjög víðtæka þekkingu á þessum málum að vera til staðar hjá þeim aðilum sem eiga síðan að yfirfara og gagnrýna störf björgunaraðila allt önnur þekking en þar að vera til staðar hjá þeim sem skipa Sjóslysanefnd m.v. núverandi verkefni hennar.

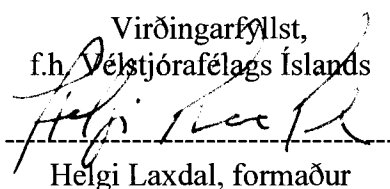
Síðari mgr. 15. gr. hljóðar svo: **Þegar sérstaklega stendur á getur samgönguráðherra falið rannsóknarnefnd sjóslysa að rannsaka nánar tiltekið sjóslys eða sérstök atriði sem tengjast sjóslysi, einkum ef ný gögn eða upplýsingar koma fram eftir að rannsókn er lokið.**

Fagmenn til sjós og lands!

Að okkar mati er þetta ákvæði alltof opið þ.e. verði það að lögum getur ráðherra án tilefnis falið nefndinni að endurskoða störf sín sem að okkar mati er ekki líklegt til árangurs. Ef það reynist vilji löggjafans hægt sé að endurupptaka mál, sem nefndin hefur rannsakað, án tilefnis er alveg úti hött að nefndin annist þá rannsókn sjálf. Þess í stað leggur félagið til að til þeirra verka verði fengnir utanað komandi kunnáttumenn.

Aftur á móti ætti ekki að þurfa að taka það fram í lögum að ef fram koma ný gögn í málinu, sem skipta máli, þá er rannsókninni að sjálfsögðu haldið áfram, þar til niðurstaða fæst um áhrif nýrra upplýsinga á áðurfengna niðurstöðu rannsóknarinnar.

Virðingarfyllt,
f.h. Vélstjórafélags Íslands

Helgi Laxdal, formaður